

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет соціальних наук та соціальних технологій
Кафедра соціології

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь — бакалавр

на тему: **«Ціннісно-нормативна система в аніме «Атака Титанів»**

Виконала: студентка 4-го року навчання
Спеціальності 054 Соціологія
Логацька Світлана Олексіївна
Наукова керівниця: Оксамитна Світлана
Миколаївна, доктор соціологічних наук,
професор

Рецензент/ка: Бондар Вікторія Семенівна
Кваліфікаційна робота
захищена з оцінкою _____

Секретар ЕК: _____

«___» _____ 2023 р.

Київ – 2023

Зміст

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА.....	6
1.1 Поняття соціальної структури	6
1.1.1 Статусно-рольові відносини	8
1.1.2 Соціальні групи та організації	9
1.1.3 Соціальні інституції та їх роль	12
1.2 Соціальна стратифікація, її типи та елементи.....	14
1.2.1 Етнічна стратифікація.....	17
1.3 Поняття цінностей та норм	19
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА В АНІМЕ.....	22
2.1 Методологічні основи контент-аналізу та візуального дослідження	22
2.2 Соціальна структура та ціннісно-нормативна система світу «Атаки Титанів»	23
2.2.1 Структура Ельдії або острова Парадіз	27
2.2.2 Структура Марлії	38
ВИСНОВКИ.....	42
ДЖЕРЕЛА	45

Вступ

Суспільство — це складна мережа відносин, інститутів і культурних практик, які формують переконання, цінності та поведінку людей (Durkheim, 1973). Цінності та норми є фундаментальними для суспільного життя. Цінності стосуються принципів і переконань, яких дотримуються люди щодо того, що є правильним і неправильним, хорошим і поганим, бажаним і небажаним. З іншого боку, норми — це правила й очікування, які керують поведінкою людей у соціальних ситуаціях. І цінності, і норми формуються соціальною структурою. Дослідження Мертона виявило, що соціальна структура впливає на девіантну поведінку (1938). Мертон стверджував, що люди, які відчувають розбіжності між своїми культурними цілями та доступом до інституціоналізованих засобів, більш схильні до девіантної поведінки. Це свідчить про те, що соціальна структура відіграє певну роль у формуванні ставлення індивідів до успіху та досягнень. Так само дослідження Хофстеде показало, що соціальна структура впливає на культурні цінності (1984). Хофстеде стверджував, що культурні цінності відрізняються в різних суспільствах, і ці відмінності можна пояснити відмінностями в соціальній структурі (1984). Наприклад, суспільства, які цінують індивідуалізм, як правило, мають більш гнучку соціальну структуру, тоді як суспільства, які цінують колективізм, як правило, мають більш жорстку соціальну структуру (Hofstede, 1984). Таким чином, ми можемо зазначити, що соціальна структура – це постійно повторювані відносини на основі цінностей і норм (Штомпка, 2001).

Аніме – це різновид японської анімації, за останні роки стало глобальним явищем, приваблюючи різноманітну та віддану спільноту шанувальників. Аніме – це не тільки розважальна форма, але й культурний продукт, який також впливає на формування цінностей та переконань його прихильників. Його тематика та сюжети, такі як героїзм, дружба та кохання, виступають моральними орієнтирами для фанатів, допомагаючи їм зрозуміти своє місце у світі (Fennell, Liberato, Hayden & Fujino, 2013). Гелбрейт та Ламаре також підкреслюють роль

аніме-спільнот у формуванні індивідуальних цінностей і норм (2010). Вони стверджують, що шанувальники аніме часто утворюють тісні спільноти, які встановлюють норми поведінки та забезпечують соціальну підтримку.

«Атака Титанів» це популярна японська манга та аніме-серіал, заснований на однойменній манзі Хаджіме Ісаями, яка вдалася з 2009 по 2021 рр. Саме аніме почало транслюватися в 2013 році і завершить свій показ восени 2023 рр. Це аніме завоювало величезну кількість прихильників у всьому світі. Події аніме розгортаються у світі, де людство живе в державі на острові, яка оточена стінами, які захищають населення від гігантських людоподібних істот, званих титанами, які пожирають людей без будь-якої причини. Головний герой, Ерен Йегер, разом зі своїми друзями приєднується до армії, щоб воювати проти титанів і дізнатися правду про їхнє існування.

З моменту свого дебюту в 2009 році "Атака Титанів" стала культурним феноменом і здобула величезну кількість прихильників у всьому світі. Це аніме набуло глобальної популярності та було найбільш затребуваним телешоу та аніме 2021 року та найбільш затребуваним аніме 2022 року за даними Parrot Analytics (2022). Також важливо додати, що за рейтингом IMDb, найпопулярнішим та найавторитетнішим у світі джерелом інформації про фільми, телебачення та відомості про знаменитостей, 6 епізодів з основних 88 отримали оцінку 9.9/10, що є значущим показником успішності аніме в суспільстві (IMDb). Варто зазначити, що всі основні 88 епізодів не мають оцінки нижче за 8/10, що також свідчить про успіх та рівень вподобання суспільством (IMDb). В Україні цей серіал також викликав ажіотаж та був переглянутий тисячами людей. Виходячи з глобального успіху та популярності цього аніме в Україні та у світі, «Атака Титанів» спонукає до його безпосереднього аналізу як культурного продукту, який може впливати на формування цінностей та норм суспільства.

Увага в цій роботі присвячена цінностям та нормам в аніме «Атака Титанів», які це аніме може транслювати глядачам. **Об'єктом дослідження є**

соціальна структура суспільства як постійно повторювані відносини на основі цінностей і норм; **предмет** - цінності та норми в аніме "Атака Титанів".

Мета дослідження: виявити та описати ціннісно-нормативну систему в аніме «Атака Титанів».

Завданнями дослідження є:

- 1) узагальнити теоретико-методологічні засади вивчення соціальної структури суспільства;
- 2) охарактеризувати елементи соціальної структури суспільства;
- 3) виокремити елементи соціальної структури суспільства в аніме;
- 4) визначити ціннісно-нормову систему в аніме.

Теоретико-методологічну базу дослідження складають праці П. Штомпки, Е. Гідденса, Н. Костенко та В. Іванова та алгоритми контент-аналітичного та візуального методів дослідження Е. Панофські та Р. Ван Стратен.

Емпіричною базою дослідження є результати контент-аналізу 4 сезонів аніме "Атака Титанів", які транслювалися з 2013 по 2022 рр.

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА

1.1 Поняття соціальної структури

За П. Штомпкою, соціальна структура суспільства має декілька розумінь, але підсумовуючи їх разом можна визначити, що структура це порядок, організація суспільних відносин між групами та індивідами, які виражені в їхній поведінці, та елементами, які залежні один від одного (2001). Як соціолог, Штомпка зробив значний внесок у дослідження соціальної структури. Одним із його ключових аргументів є те, що соціальні структури створюються соціальними акторами. Він також наголошує на важливості суб'єкта, тобто здатності індивідів діяти та робити вибір у соціальних структурах.

Відповідно до Е. Гідденса, видатного соціолога, який також зробив значний внесок у дослідження соціальної теорії та соціальної структури, соціальна структура відноситься до моделей соціальних відносин, які існують у суспільстві, включаючи те, як ці відносини організовані та підтримуються (2003). Ці моделі відносин часто називають соціальними інститутами, такими як сім'я, освіта та релігія. Гідденс стверджує, що соціальні структури не існують незалежно від людських дій, а постійно виробляються і відтворюються індивідуальними діями. Це означає, що індивід є одночасно і продуктом соціальної структури, і агентом її зміни. Таким чином, соціальна структура не є статичною та фіксованою, а постійно змінюється через дії окремих людей. Загалом погляд Гідденса на соціальну структуру наголошує на важливості розуміння того, як соціальні відносини створюються та підтримуються через людей, а також відносин між акторами та структурами, які формують соціальне життя. Це передбачає, що індивіди мають силу відтворювати та змінювати соціальні структури своїми діями.

Підсумовуючи ці два підходи можна визначити, що структура – це прихована мережа стійких і регулярних зв'язків між елементами в будь-якій галузі реальності, що істотно впливає на розвиток явищ, що спостерігаються в цій галузі (Гуменюк, 2019). Вивчення соціальної структури є центральним для соціології, оскільки воно забезпечує основу для розуміння того, як соціальні відносини та нерівність створюються та підтримуються в різних суспільствах і групах. Вивчаючи соціальні структури, соціологи прагнуть виявити моделі та динаміку соціального життя та зрозуміти, як ці моделі можуть змінюватися з часом.

Як було зазначено вище, соціальна структура це організація суспільних відносин між групами, індивідами та елементами, які безпосередньо утворюють структуру. Окремими складовими елементами соціальної структури вважаються:

- соціальний статус: стосується положення людини в суспільстві, наприклад соціального, економічного чи професійного статусу;
- соціальна роль: сукупність зразків та норм, очікувань і поведінки, пов'язаних з певним становищем або статусом у суспільстві;
- соціальні групи: будь-яка відносно усталена сукупність людей, які мають спільні інтереси, цінності та норми поведінки і пов'язані почуттям належності;
- соціальні інституції: організована система зв'язків (ролей і статусів) і соціальних норм, яка об'єднує значущі соціальні цінності і процедури (стандартизовані зразки поведінки), які задовольняють основні соціальні потреби суспільства;
- цінності: соціально сконструйовані переконання та принципи, які керують індивідуальною поведінкою, та на основі яких відбуваються відносини, які формують соціальні норми та інститути;
- норми: встановлені правила та очікування соціальної поведінки, такі як звичаї, традиції та закони.

Ці елементи взаємодіють один з одним і формують те, як люди думають, відчувають і поведуться в суспільстві. Вони також можуть відрізнитися залежно від культури та історичного періоду та можуть змінюватися з часом.

1.1.1 Статусно-рольові відносини

Соціальний статус означає положення людини в суспільстві, з певними правами та обов'язками, яке може ґрунтуватися на таких факторах, як освіта, професія, багатство чи соціальні зв'язки. За Вебером, статус відноситься до відмінностей між соціальними групами відповідно до соціальної честі або престижу, які їм надають інші (Giddens, Sutton, 2014). Будь-який статус є частиною нашої соціальної ідентичності і допомагає визначити наше ставлення до інших (Масионис, 2004). Соціальний статус може бути приписним або досяжним та також статус може бути визначальним. Приписний статус — це соціальний статус, який індивід набуває при народженні або мимовільно пізніше в житті (Масионис, 2004). Такі статуси можуть бути визначені на основі, наприклад, сімейного чи етнічного походження. Досяжний статус – це соціальна позиція індивіда за вибором і відображає його здібності та успіх (Масионис, 2004). Досяжний статус може бути отриманий на основі, наприклад, освіти чи результатів роботи. Визначальний статус – позиція, яка має особливе значення для соціальної ідентичності і часто становить все життя індивіда. Такий тип статусу може нести як позитивний, так і негативний ефект на життя людини. Існує також такий концепт, як статусна неузгодженість. Цей термін означає суперечність різних аспектів одного або кількох статусів однієї людини. Прикладом для цього може бути високий заробіток людини при відсутності вищої освіти, як це було в випадку Стіва Джобса, або навпаки – малий заробіток при вищій освіті.

Індивід має статус та виконує певну роль в суспільстві. Соціальна роль відноситься до сукупності зразків та норм, очікувань і поведінки, пов'язаних з певним становищем або статусом у суспільстві. Роль може бути формальною, як

лікар чи вчитель, або неформальною, як родич чи друг. Кожна людина має певний набір ролей, які вони виконують. Чоловік, маючи статус лікаря, може бути лікарем та одночасно пацієнтом на прийомі у інших лікарів. Жінка може бути дружиною та домогосподаркою, маючи статус дружини (Масионис, 2004). Для опису соціальних ролей існують такі поняття як рольова напруга, рольовий конфлікт та вихід із ролі. Рольова напруга – це суперечливі очікування щодо однієї ролі, де директор прагне підтримувати хороші стосунки з викладачами, проте повинен бути «холодним» та виконувати свою керівну роль (Масионис, 2004). Рольовий конфлікт – суперечливі вимоги двох або більше ролей, де викладачка повинна бути справедливою по відношенню до своїх учнів, але як мама вона прагне бути більш люб'язною до своєї дитини, яку вона вчить. Вихід з ролі – розтавання із значущими ролями, де офіціант звільняється з цієї посади і більше не має ролі офіціанта.

1.1.2 Соціальні групи та організації

Соціальна група – це певна кількість людей, які взаємодіють між собою у відповідності до усталених зразків (Мертон, 2006). Іноді група визначається як певна кількість людей, які мають стійкі та специфічні соціальні відносини. Люди в соціальній групі мають спільний досвід та інтереси, зберігають свою індивідуальність та водночас усвідомлюють групову ідентичність. Існує таке поняття як референтна група. Референтна група — це група людей, за якою індивід оцінює свої переконання, установки, цінності та поведінку. Референтні групи, як еталон, можуть впливати на поведінку індивіда різними способами, встановлюючи норми та очікування щодо того, що вважається прийнятним або бажаним (Мертон, 2006).

Соціальні групи поділяють на первинні та вторинні. Первинна група – це відносно мала за кількістю осіб група, яка має особисті тривалі емоційні зв'язки, де присутня цінність та унікальність кожного члена групи. Такою групою людей може слугувати родина та близькі друзі з дитинства. Вторинна група – це

чисельна за кількістю осіб група, в якій підтримуються нетривалі слабкі зв'язки, де є наявною спільна мета та цінність кожного члена групи залежить від користі кожного для мети групи. Такою групою може слугувати студенти-однокурсники або колеги по роботі (Масионис, 2004).

У вторинних групах зазвичай присутнє лідерство, яке має два види та три стилі. Інструментальний вид лідерства зосереджений на виконанні завдань (Масионис, 2004). Такий вид лідерів виконує певні завдання успішно, що призводить до поваги зі сторони підлеглих. Експресивний вид лідерства орієнтований на колективне благополуччя та збереження цінностей в групі. Такий вид лідерів підтримує близькі стосунки з підлеглими, що призводить до симпатії зі сторони працівників (Масионис, 2004).

Стилі лідерства поділяються на авторитарний, демократичний та натуральний. Авторитарне лідерство: цей стиль характеризується тим, що лідер приймає рішення без участі підлеглих. Лідер має повний контроль над командою і залишає мало місця для дискусій чи розбіжностей. Хоча цей стиль може бути ефективним у ситуаціях, які вимагають швидких і рішучих дій, він також може пригнічувати креативність та інновації та може не підходити для спільної роботи. Демократичне лідерство: у цьому стилі лідер залучає членів команди до процесу прийняття рішень і заохочує дискусію та дебати. Такий підхід може призвести до більш креативних рішень, коли розглядаються різні точки зору та ідеї. Однак це може уповільнити прийняття рішень і може бути неефективним у критичних за часом ситуаціях. Натуральне лідерство: цей стиль характеризується лідером, який надає членам команди велику свободу приймати рішення та проявляти ініціативу. Лідери діють більше як фасилітатори чи тренери, ніж суворі авторитети. Цей стиль може бути ефективним у висококваліфікованих і мотивованих командах, але також може бути відсутнім напрямок і зосередженість, якщо члени команди не впевнені, що робити.

Соціальні організації – це великі вторинні групи, які діють для ефективного досягнення певних цілей (Масионис, 2004). Ці організації можуть створюватися окремими особами, громадами чи установами та бути

некомерційними, комерційними чи державними. Соціальні організації відіграють важливу роль у суспільстві, об'єднуючи людей для вирішення проблем і покращення спільнот (Giddens, Sutton, 2014).

Їх поділяють на три типи, базуючись на тому, з якою метою індивіди вступають в ці організації. Утилітарні організації – це тип організації, в які долучаються з прагматичних причини. Вона створена для надання благ і послуг своїм членам. Ці переваги можуть включати медичне обслуговування, освіту, можливості працевлаштування та доступ до інших ресурсів. Прикладами утилітарних організацій є профспілки, підприємства та університети. Добровільна організація – це група людей, які вирішили об'єднатися через спільні інтереси чи мету. Ці організації зазвичай керуються волонтерами та фінансують свою діяльність за рахунок членських внесків і пожертв. Добровільні організації можуть зосереджуватися на соціальних чи екологічних питаннях, культурній чи релігійній діяльності, хобі та інтересах. Приклади добровільних організацій включають благодійні організації, екологічні організації та клуби за зацікавленнями. Примусова соціальна організація - це така організація, до якої люди зобов'язані приєднатися або брати участь відповідно до закону чи інших повноважень. Це може включати ті, які необхідні для військової служби, державних організацій або певних робіт. Прикладами примусових організацій є обов'язкова школа, обов'язкова армія та в'язниці.

Отже, соціальні групи та організації є невід'ємною частиною людського суспільства. Ці групи дають людям відчуття причетності, підтримки та ідентичності. Вони виконують багато функцій, включаючи задоволення основних людських потреб, надання соціальної підтримки та створення можливостей для соціальної взаємодії та співпраці. Соціальні організації можуть приймати різні форми: від офіційних установ, таких як державні установи, корпорації та некомерційні організації, до неформальних груп, таких як соціальні клуби, релігійні групи та онлайн-спільноти. Кожна соціальна група має власну мету і відіграє центральну роль у формуванні суспільства та індивідуального життя.

1.1.3 Соціальні інституції та їх роль

Соціальні інституції – це системи соціальних відносин та соціальних практик, створених членами суспільства для забезпечення порядку у певній галузі людської діяльності (Фролов, 2016). Ці інституції часто складаються та відтворюються задля вирішення певної соціальної потреби. Основними інституціями в суспільстві є інституції сім'ї, політики, економіки, релігії та освіти.

Інституція сім'ї – це інституція, яка існує в усіх суспільствах і об'єднує людей у групи, щоб разом вони могли виховувати та навчати своїх дітей (Масионис, 2004). Це базова одиниця суспільства, яка забезпечує рамки, в яких люди можуть будувати стосунки, виховувати дітей і виконувати важливі соціальні ролі. Сім'я зазвичай складається з групи людей, пов'язаних кров'ю, шлюбом або усиновленням. Вона відповідає за емоційну та матеріальну підтримку членів і відіграє важливу роль у соціалізації дітей. Структура сім'ї може значно відрізнитися в залежності від культури та з часом. У деяких суспільствах це патріархальна сім'я, в якій батько виконує роль глави сім'ї та приймає важливі рішення для сім'ї. В інших суспільствах сім'ї більш рівноправні, а права прийняття рішень розподіляються між партнерами.

Інституція політики – це інституція, яка розподіляє владу, задає шляхи розвитку суспільства і виробляє рішення. За своєю сутністю політика — це управління суперечливими інтересами та конкуруючими цінностями в суспільстві. Політичні інституції, такі як уряди, парламенти та суди, повинні забезпечувати основу для вирішення цих конфліктів і прийняття рішень, які сприяють загальному благу. Політика також включає те, як влада розподіляється та використовується в суспільстві. Це включає офіційні керівні органи, а також неформальні структури впливу та влади, такі як політичні партії, групи інтересів та громадські рухи. Інституція політики тісно переплетена з іншими соціальними інституціями, такими як економіка, освіта, ЗМІ. Політичні рішення можуть мати значний вплив на ці інститути і навпаки.

Інституція економіки – це інституція, яка організовує виробництво, розподіл і споживання товарів і послуг, де товари це матеріальні речі, що варіюються від основних потреб до предметів розкоші, послуги – це діяльність, яка приносить користь іншим (Масионис, 2004). Як соціальний інститут, економіка формується культурними, політичними та історичними факторами, які впливають на те, як люди беруть участь в економічній діяльності. Наприклад, соціальні цінності та переконання можуть формувати види продукції та послуг, що виробляються та споживаються. Політичні інститути, такі як уряди та правові системи, також можуть формувати економічну діяльність, регулюючи ринки, встановлюючи ціни та заохочуючи певну поведінку. Крім того, економічні інститути формуються історичними подіями, такими як війни, технологічні інновації та соціальні рухи. Ці події можуть змінити розподіл ресурсів і види економічної діяльності, які цінуються в суспільстві.

Інституція релігії – це інституція, яка включає вірування та практики, засновані на божественних концепціях (Масионис, 2004). Релігію можна розглядати як соціальну інституцію, оскільки вона відіграє важливу роль у формуванні вірувань, цінностей і поведінки окремих людей у суспільстві. Як соціальна інституція, релігія забезпечує структуру, за допомогою якої люди можуть зрозуміти своє місце в суспільстві та свої стосунки з навколишнім світом. Релігійні установи зазвичай мають ієрархію з лідером, відповідальним за тлумачення релігійних текстів і скерування віруючих на духовний шлях. Релігійні установи часто мають особливі ритуали та практики, покликані допомогти віруючим налагодити зв'язок із вірою та зміцнити її. Релігія також може бути потужною силою соціальної єдності, об'єднуючи людей навколо спільних вірувань і цінностей. Релігійні інституції часто створюють відчуття спільності та приналежності до конгрегації та можуть бути джерелом підтримки та розради у важкі часи. Проте релігія також може бути джерелом конфліктів і розколу всередині суспільства. Різні релігійні групи мають суперечливі переконання та цінності, що може призвести до напруги та навіть насильства.

Релігійні інституції також можуть протистояти змінам, що може ускладнити вирішення соціальних проблем і сприяти прогресу.

Інституція освіти – це інституція, за допомогою якої суспільство, крім іншого, надає своїм членам важливу інформацію про основні явища дійсності, професійні навички, культурні норми і цінності (Масионис, 2004). Інституція освіти розроблена для того, щоб озброїти людей знаннями, навичками та цінностями, щоб підготувати їх до продуктивного та змістовного життя. Це також включає соціалізацію, або процес вивчення та засвоєння культурних норм, цінностей і переконань. Освіта є засобом передачі культури та соціалізації людей у суспільстві, в якому вони живуть. Освіта також служить механізмом соціального розшарування та мобільності. Воно надає людям навички та знання, необхідні для того, щоб вступити в робочу силу на різних рівнях, таким чином надаючи їм доступ до різних рівнів доходу, соціального статусу та влади. Це означає, що освіта може зберегти існуючі соціальні ієрархії, але також може бути способом кинути виклик і змінити їх.

Підсумовуючи, сім'я, політика, економіка, релігія та освіта є важливими соціальними інституціями, які допомагають суспільству в задовільненні певних соціальних потреб, таких як відтворення населення, управління державою виробництво товарів, формування цінностей та передача накопиченого знання.

1.2 Соціальна стратифікація, її типи та елементи

Соціальна стратифікація – це структурована нерівність між категоріями людей, які через нерівний статус у соціальній ієрархії мають різний доступ до соціальних благ. Вона тісно пов'язана із соціальною структурою, оскільки і є ієрархічним виміром структури. Розподіл ресурсів, можливостей і привілеїв у суспільстві не є випадковим, а радше структурованим і підтримується через соціальне розшарування. У цьому контексті розуміння соціальної стратифікації має вирішальне значення для розуміння загальної соціальної структури та її різних елементів.

Соціальна стратифікація стосується ієрархічного розташування індивідів або груп у суспільстві на основі різних факторів, таких як соціальний клас, дохід, професія, освіта, раса, стать та інші культурні чи демографічні характеристики. У стратифікованих суспільствах деякі групи мають більше авторитету, престижу та ресурсів, ніж інші, що може призвести до нерівних можливостей і результатів. Соціальна стратифікація в кастовій системі, де соціальний статус визначається народженням, практично не змінюється, а в класових системах, де соціальний статус базується на поєднанні таких факторів, як дохід, освіта, професія та соціальні зв'язки, індивіди можуть рухатися вгору та вниз за допомогою соціальної мобільності на основі своїх досягнень або невдач.

Якщо розглядати класову систему більш детально, то можна сказати, що класова система – це соціальна ієрархія, заснована на походженні і особистих досягненнях людини (Масионис, 2004). Це соціальна ієрархія, заснована на розподілі ресурсів, влади та престижу між різними соціальними класами.

У більшості суспільств є три основні класи: вищий, середній і нижчий. Вищий клас складається з найбагатших і найвпливовіших людей суспільства, тоді як середній клас складається з тих, хто не є ні надзвичайно багатими, ні надзвичайно бідними. Нижчий клас складається з найбідніших і найбільш знедолених осіб у суспільстві. Класове розшарування може мати значний вплив на життя людей, оскільки воно впливає на освіту, можливості працевлаштування, медичне обслуговування та інші ресурси. Це також може вплинути на їхній соціальний статус і самооцінку.

Соціальна мобільність стосується будь-якого переходу, під час якого індивіди або соціальні об'єкти (цінності), тобто будь-що, створене чи перетворене діяльністю людини, переміщується з одного соціального місця в інше (Сорокин, 1992). Існує два основних типи соціальної мобільності: горизонтальна мобільність і вертикальна мобільність. Горизонтальна соціальна мобільність - це переміщення індивідів або соціальних об'єктів з однієї соціальної групи в іншу соціальну групу, розташовану на одному рівні (Сорокин, 1992). Вертикальна соціальна мобільність стосується переходу індивідів або

соціальних об'єктів з одного соціального класу в інший. Залежно від напрямку руху розрізняють два види вертикальної мобільності: висхідна та низхідна мобільність (Сорокин, 1992). Висхідна соціальна мобільність відноситься до руху окремих осіб або груп вгору по соціальних сходах. Піднятися по соціальним сходам можна наприклад, отримавши вищу освіту, отримавши багатство або отримавши вищий соціальний статус через шлюб чи інші соціальні відносини. Низхідна соціальна мобільність стосується руху окремих осіб або груп вниз по соціальних сходах. Такий рух вниз може бути викликаний, наприклад, втратою роботи, фінансовими труднощами або зниженням соціального статусу. Соціальна мобільність є ключовою характеристикою класової стратифікації, оскільки вона стосується здатності індивідів рухатися вгору та вниз по соціальних сходах залежно від таких факторів, як освіта, професія та дохід. Однак у багатьох суспільствах соціальна мобільність обмежена, і люди часто залишаються в тому ж соціальному класі, що й їхні батьки.

Маргінали або маргіналізовані групи — це ті індивіди чи групи осіб, хто виключений із основного суспільства та має обмежений доступ до ресурсів, можливостей і влади (Stonequist, 1935). Таке виключення може бути зумовлене рядом факторів, таких як раса, стать, етнічна приналежність, сексуальна орієнтація, інвалідність, соціально-економічний статус та інші перехресні форми дискримінації. Маргіналізація може приймати різні форми: економічна маргіналізація (відсутність доступу до ресурсів і робочих місць), соціальна маргіналізація (виключення з соціальних мереж і можливостей) і політична маргіналізація (відсутність доступу до політичної влади та представництва). Маргіналізовані групи часто стикаються з перешкодами для соціальної та економічної мобільності, обмеженим доступом до охорони здоров'я та освіти, а також вищим рівнем дискримінації та насильства.

Соціальна девіація – це поведінка, яку вважають відхиленням від групових норм, та засуджується значною кількістю людей (Масионис, 2004). Соціальна девіація та соціальна стартифікація пов'язані, оскільки девіантну поведінку можна розглядати як виклик усталеним структурам влади та соціальним нормам,

які підсилюють соціальне розшарування. Девіанти свідомо порушують культурні норми, тобто проявляють неконформну поведінку. Ці норми можуть включати закони, звичаї та моральні кодекси, які регулюють поведінку та регулюють соціальні взаємодії. Соціальна девіація може приймати різні форми, від незначних правопорушень, таких як порушення правил або норм, до більш серйозних правопорушень, таких як вчинення злочину. Соціальна девіація часто соціально стигматизується та сприймається негативно, а ті, хто бере участь у девіантній поведінці, можуть зіткнутися із соціальними санкціями. Однак деякі форми соціального відхилення вважаються прийнятними або навіть відзначаються в певних контекстах, таких як мистецьке самовираження, політична опозиція чи соціальна активність.

Незважаючи на свої негативні конотації, соціальна девіація може служити каталізатором змін і соціального прогресу, кидаючи виклик усталеним нормам і переконанням і прокладаючи шлях для нових способів мислення і поведінки. Тому розуміння динаміки соціальної девіації має важливе значення для просування соціальної справедливості та створення більш справедливих та інклюзивних суспільств.

1.2.1 Етнічна стратифікація

Етнічні групи – це категорія осіб, соціальна відмінність яких є наслідком культурної спадщини, спільної для цієї групи (Масионис, 2004). Етнічна стратифікація стосується нерівного розподілу ресурсів, можливостей і привілеїв між різними етнічними групами в суспільстві. Вона може мати різні форми, наприклад економічну, освітню та політичну нерівність. Етнічна стратифікація часто є результатом історичних факторів, таких як інституційна дискримінація, упередження, колонізація та рабство. Етнічна стратифікація може мати тривалі наслідки для окремих людей і громад, увічнюючи цикли бідності та обмежуючи можливості соціальної мобільності (2004).

Ксенофобія – страх стосовно «інших»; негативне ставлення до певних рас, етносів, національностей, що виявляється у негативних емоціях та упередженнях щодо осіб з інших культур (Масионис, 2004). Упередження – це стійкі ірраціональні узагальнення, негнучке ставлення до певної категорії людей (Масионис, 2004). Ксенофобія може мати значний вплив на окремих людей і громади, обмежуючи можливості для соціального та економічного розвитку та увічнюючи цикли дискримінації та маргіналізації. Також, як зазначає Володимир Паніотто, головними чинниками, що визначають рівень ксенофобії індивіда, є рівень його освіти, тип і розмір поселення, в якому він мешкає, регіоні проживання і вік (2003).

Дискримінація – це несправедливе або різне ставлення до різних категорій людей (Масионис, 2004). Дискримінація може набувати багатьох форм, наприклад, відмова в доступі до можливостей або ресурсів, використання образливої лексики або образлива поведінка.

Асиміляція – засвоєння культури домінантної групи (Масионис, 2004). Це часто передбачає відмову від аспектів своєї культури та ідентичності, щоб адаптуватися до норм і очікувань правлячої групи. Асиміляція може бути добровільною або примусовою і може мати позитивний або негативний вплив на окремих людей і громади.

Сегрегація – фізичне та соціальне розділення категорій людей (Масионис, 2004). Сегрегація може відбуватися добровільно або в результаті інституціолізованої політики та практики. Це може призвести до маргіналізації та відторгнення груп меншин, таким чином обмежуючи можливості для соціального та економічного розвитку.

Вирішення проблеми етнічної стратифікації в яку включаються проблеми дискримінації, асиміляції та сегрегації потребує багатостороннього підходу, який включає освітні та просвітницькі кампанії, зміну політики та зусилля щодо сприяння різноманітності та соціальному залученню. Важливо створити середовище, де індивідуальні відмінності поважаються та цінуються і де всі члени суспільства мають рівний доступ до можливостей і ресурсів.

1.3 Поняття цінностей та норм

Соціальну структуру формують цінності та норми, які керують соціальною поведінкою. Цінності та норми — це спільні переконання та очікування, які впливають на те, як індивіди та групи взаємодіють один з одним. Ці спільні переконання та очікування допомагають встановити моделі поведінки та стосунків, які повторюються з часом, формуючи соціальні структури.

Гельмут Том в своїй роботі «Values, sociology of» досліджує роль цінностей у суспільстві з соціологічної точки зору. За Томом, цінності – це соціально сконструйовані переконання та принципи, які керують індивідуальною поведінкою та формують соціальні норми (Thome, 2015). Відповідно до Тома, цінності не притаманні індивідам чи об'єктам, а натомість соціально сконструйовані через спільні значення та норми. Це означає, що цінності не є універсальними чи об'єктивними, а формуються культурою та контекстом, у якому вони існують. Цінності не є фіксованими, вони можуть змінюватися та розвиватися з часом. Це пояснюється тим, що на цінності впливають історичні, політичні та економічні фактори, а також соціальні рухи та культурні тенденції (Thome, 2015).

Том підкреслює, що цінності не є загальноприйнятими чи поширеними, але часто є предметом дискусій і розбіжностей (Thome, 2015). Це пояснюється тим, що різні групи в суспільстві можуть мати різні інтереси та погляди, що може призвести до суперечливих цінностей. Проте Том зазначає, що цінності мають значну соціальну та політичну силу, оскільки вони формують індивідуальну поведінку, соціальні норми та інститути. Це означає, що цінності можна використовувати для сприяння суспільним змінам або для підтримки статус-кво, залежно від того, хто їх контролює.

Том стверджує, що цінності є ключовою сферою дослідження для соціологів, оскільки вони дають змогу зрозуміти динаміку соціальних відносин. Досліджуючи цінності, соціологи можуть краще зрозуміти, як функціонують соціальні системи та як їх можна трансформувати. Есе Тома підкреслює

важливість вивчення цінностей із соціологічної точки зору, оскільки це допомагає висвітлити складні способи, якими цінності формують суспільство, і навпаки.

Як було зазначено вище, цінності стосуються спільних переконань, ідеалів і принципів, які люди та суспільства вважають важливими. Ці цінності є основою для створення норм, які є прийнятими суспільством правилами та очікуваннями, які керують соціальною поведінкою. Норми можна розглядати як специфічні прояви цінностей, оскільки вони є конкретним вираженням спільних переконань і очікувань у соціальних ситуаціях. Таким чином, норми створюються та підтримуються на основі спільних цінностей і служать для зміцнення та увічнення цих цінностей з часом.

У роботі "Соціальна норма, її сутність, різновиди норм" Дмитро Ядранський досліджує концепцію соціальної норми та її вплив на поведінку людини в суспільстві. Автор досліджує сутність соціальної норми, її функції та роль в розвитку суспільства. У роботі описано різні види соціальних норм, такі як моральні, правові, етичні та інші. Підсумовуючи всі підходи в статті, можна зазначити, що соціальні норми є прийнятими в суспільстві правилами поведінки, які базуються на історичному досвіді та є обов'язковими для всіх членів суспільства з метою визнання їх повноправними учасниками цього суспільства. Ядранський наголошує на тому, що соціальні норми можуть бути формальними та неформальними, а також що вони можуть відрізнятися в залежності від культурних та історичних умов (2009).

Отже, соціальна структура стосується способу організації суспільства, включаючи його інститути, організації та соціальні ієрархії. Ця структура складається з різних елементів, включаючи ролі, статуси та соціальні групи, які разом створюють відчуття порядку та стабільності в суспільстві. Соціальні групи відносяться до груп індивідів, які мають спільні характеристики, інтереси чи цілі та які взаємодіють один з одним на регулярній основі. Ці групи відіграють важливу роль у формуванні соціальної структури, оскільки вони створюють соціальні мережі, які допомагають підтримувати соціальний порядок і

полегшують спілкування та обмін. З іншого боку, соціальні інституції — це формальні структури та організації, які існують у суспільстві, наприклад армія, освіти та релігійні установи. Ці інституції забезпечують основу для соціальної взаємодії та допомагають регулювати поведінку та підтримувати соціальний порядок. Соціальна та етнічна стратифікація, тим часом, відноситься до того, як суспільство поділяється на соціальні класи або етнічні групи на основі таких факторів, як дохід, освіта, професія чи раса. Ця стратифікація є важливим аспектом соціальної структури, оскільки вона створює ієрархії влади та привілеїв, які можуть впливати на доступ до ресурсів і можливостей.

Крім того, соціальна структура - це постійно повторювані відносини, засновані на цінностях і нормах. Цінності стосуються спільних переконань, ідеалів і принципів, які люди та суспільства вважають важливими, тоді як норми — це прийняті суспільством правила та очікування, які керують соціальною поведінкою. Зв'язок між соціальною структурою, цінностями та нормами складний і динамічний. Визнаючи взаємозалежність цих концепцій і роль культурних і суспільних факторів, ми можемо отримати більш повне розуміння соціальної динаміки та працювати над створенням більш справедливих і справедливих суспільств.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА В АНІМЕ

2.1 Методологічні основи контент-аналізу та візуального дослідження

Дослідження було проведено в рамках інтерпретативної парадигми з використання комбінації якісного контент-аналітичного та візуального дослідження. Ця парадигма має на меті пояснити реальність та зробити висновки на фактах, які ми маємо. «Контент-аналіз – це якісно-кількісний метод вивчення документів, який характеризується об'єктивністю висновків і строгістю процедури та полягає у квантифікаційній обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів» (Костенко, Іванов, 2003, с. 44). Оскільки в цьому дослідженні використовується контент-аналіз буде доречно використовувати інтерпретативний підхід для кращого розуміння особливостей реальності, яка підлягає вивченню. «Контент-аналіз, як правило, застосовується при наявності великого за обсягом і несистематизованого матеріалу, коли безпосереднє застосування останнього утруднено» (2003, с. 45). Оскільки в цій роботі досліджується аніме з великою кількістю епізодів, тобто це є матеріалом великим за обсягом, то використання контент-аналізу як методу є доречним для цієї роботи.

Для аналізу тексту було обрано якісний вид контент-аналізу, оскільки він дозволяє виявляти не тільки прямі повідомлення, але й неточності, авторські помилки та описки, які можуть вказувати на приховані смисли. (Бондар, Допіра, 2011). Для візуального аналізу також був обраний якісний контент-аналіз за алгоритмом Е. Панофські та Р. Ван Стратена з використанням формулюючої інтерпретації (Яковлев, 2011). «Порівняно з кількісним опитуванням, метою будь-якого якісного дослідження є розуміння явища, а не узагальнення досліджуваної вибірки для сукупності на основі статистичних висновків. Приклади включають надання вичерпного опису явища; розуміння процесів (наприклад, прийняття рішень, надання медичних послуг); фіксування поглядів,

мотивації та досвіду учасників; і пояснення значення, яке вони надають цьому досвіду» (Forman, & Damschroder, 2007).

Одиницями аналізу є візуальні зображення та сцени з аніме, а також репліки та текстова інформація на цих зображеннях та сценах. *Категоріями аналізу* є використання опису елементів соціальної структури суспільства в текстах та зображеннях, таких як соціальний статус та роль, соціальні групи та соціальні інституції, стратифікація, цінності та норми.

Для дослідження було обрано аніме «Атака Титанів» за рейтингами по світу та за оцінками глядачів та критиків на таких платформах, як IMDb та Parrot Analytics (IMDb; 2022). Крім того було обране саме це аніме, адже "Атака титанів" - це один з найпопулярніших аніме-серіалів останніх років, який зібрав величезну аудиторію у всьому світі. Відомо, що аніме має великий вплив на молодше покоління, особливо на їхні цінності та переконання (Стиркіна, 2022). Тому, дослідження ціннісно-нормової системи та соціальної структури в аніме "Атака Титанів" може виявитися не лише актуальним, але й корисним у плані розуміння соціальних проблем та їхнього впливу на молодше покоління.

2.2 Соціальна структура та ціннісно-нормативна система світу «Атаки Титанів»

Події аніме відбуваються в антиутопічному світі, де гігантські людоподібні істот, яких називають титанами, пожирають людей без будь-якої причини. В цьому світі дві основні держави - Ельдія та Марлія - ведуть непримиренну війну між собою. Але для того, щоб краще зрозуміти соціальну структуру цих держав та їхніх взаємин, необхідно спочатку розібратися з тим, що таке титани та яка їхня система ієрархії. Після цього можна буде визначити особливості соціальної структури кожної з держав, аналізувати їхні взаємини та відносини в цьому світі.

Титани

Титани – людоподібні істоти, висотою від 3 до 60 м, які їдять людей. Вони не мають репродуктивних органів та органів травлення. Тіло кожного титана суттєво відрізняється, але у кожного є слабе місце висотою 1 метр і шириною 10 см на потилиці, що відповідає розміру спинного мозку людини до мозку. Якщо її відрізати, ця ділянка руйнує здатність Титана до регенерації та призводить до його знищення.

Серед титанів є своя ієрархія:

- прості титани (англ. pure titans) – звичайні титани, які не мають жодних здібностей та найбільш вразливі до атаки зі сторони розвідкорпусу. Висота таких титанів варіюється від 3 до 15 м.;
- титани-девіанти – це теж звичайні титани, проте вони володіють незвичайним інтелектом і виконують непередбачувані дії. На відміну від типового титана, який нападає на людей і пожирає їх відразу, титани девіантного типу можуть ігнорувати людей і проявляти непередбачувану поведінку; часто в результаті вони завдають більшої шкоди, оскільки порушують важливі стратегічні місця;
- дев'ять титанів – це дев'ять титанів, що мають унікальні здібності, які передавалися ельдійським народом протягом майже 2000 років після смерті Імір Фріц. Суттєва різниця між ними та звичайними титанами полягає в тому, що вони є розумними титанами. В потилиці титана знаходиться людина, яка безпосередньо управляє цим титаном. Сили цих Дев'ятих титанів можуть передаватися тільки шляхом поглинання попереднього власника тому, що в спинномозковій рідині знаходиться сама сила титанів. Також одна людина може бути власником титану тільки на 13 років (засновниця Імір прожила з силою титана тільки 13 років, тому ця сила може бути привласнена тільки на цей період). Якщо ця сила не буде передана шляхом з'їдання попереднього власника, то ця

сила перейде наступній дитині, яка народжена особою королівської крові.

Серед Дев'яти Титанів Титан-Засновник і Атакуючий титан вважаються наймогутнішими і найбільш важливими. Крім того, існує ієрархічний зв'язок між самими Дев'ятьма Титанами. Людина, яка володіє Титаном-Засновником, вважається найвищим авторитетом серед Дев'яти Титанів, і їхні накази повинні виконуватися іншими Титанами.

Кожен з Дев'яти титанів має своє ім'я, засновуючись на їх здібностях:

1. Титан-засновник — титан, який колись належав королівській родині, яка передавала його з покоління в покоління. Ця форма титана має таку назву тому, що це був найперший титан після якого вже були створені інші. Цей титан має декілька здібностей: його крики можуть змінювати свідомість як людей, так і титанів, але у випадку з першими, деякі лінії крові звільнені від його влади, але історично цю силу могли використовувати лише члени королівської родини; він може перетворити підданих Імір на титанів; кричачи, титан-засновник має можливість керувати титанами за бажанням і змушувати їх виконувати практично будь-які накази; титан-засновник здатний змінювати розум та пам'ять підданих Імір, навіть цілих народів одночасно; титан-засновник здатний змінити склад тіла будь-якого підданого Імір; титан-засновник може телепатично з'єднатися з усіма підданими Імір за допомогою шляхів, якими вони пов'язані;

2. Атакуючий титан – у той час як усі Дев'ять Титанів можуть отримувати спогади про минулих спадкоємців, Атакуючий титан може бачити крізь спогади як його минулих, так і його майбутніх носіїв, що змушує його боротися за свободу протягом всієї історії існування цього титана;

3. Броньований титан - визначальною особливістю Броньованого Титану є всеосяжний шар покритих, схожих на броню, сегментів загартованої шкіри, що захищає тіло титана. Ця броня здатна захистити титан від значної кількості пошкоджень, навіть від прямого влучення з гармати або надтвердих сталевих клинків ППМ-екіпірування. Проте броня має певні обмеження та не здатна захистити користувача від потужної зброї, як-от протититанова артилерія.

Окрім потужного фізичного захисту, броню також можна використовувати в наступі, завдаючи нищівної шкоди під час удару та навіть достатньо міцну, щоб протаранити ворота Стін;

4. Звіроподібний титан – він має унікальний мавпоподібний вигляд і трохи більший за більшість титанів. Звіроподібний титан володіє нищівною здатністю кидати предмети з великою точністю та величезною руйнівною здатністю;

5. Колосальний титан - він служить основним антагоністом перших трьох сезонів серіалу «Атака Титанів». Як впливає з назви, Колосальний Титан відомий своїми неймовірними розмірами, висотою 60 метрів, що є достатньо високою, щоб зазирнути за вершину Стін. Цей Титан вирізняється значним контролем над парою, що випускається його тілом Титана, а також контролем користувача над потужністю вибуху, що вивільняється в результаті його трансформації;

6. Титан-молот – він може виробляти та керувати структурами, виготовленими із твердої плоти титана. Ці структури можна використовувати як зброю, утворюючи пики, достатньо великі, щоб проколоти та підняти 15-метровий титан, затопивши ділянки з виступами, такими як шипи, і виявивши характерний бойовий молот титана. На відміну від інших Дев'яти Титанів, Титан-молот може перемістити свій центр управління зі своєї потилиці і тіло титана буде з'єднане з людиною-оператором довгим кабелем із плоти, тоді як людське тіло укладене в загартований кристал, який майже неможливо зламати, і з'єднане згаданим кабелем;

7. Титан-щелепи – цей титан володіє неймовірною кусючою та роздавлюючою силою щелеп і пазурів, які можуть бути використані з нищівною ефективністю як проти титанів, так і проти споруд, створених людьми. Ті, хто володіють силою Титана-щелепи, демонструють велику швидкість та спритність у формі титана. Вони навіть можуть рухатися достатньо швидко, щоб наздогнати інших з Дев'яти Титанів, які є більшими за розміром. Незважаючи на те, що

Титан-щелепи відносно малий і слабкий, його мобільність має найкращий прояв на таких місцевостях, як Ліс гігантських дерев;

8. Титан-жінка - він відомий своєю високою витривалістю та мобільністю. Цьому титану особливо легко проявляти здібності, подібні до здібностей інших Титанів, якщо він споживає їх частини. Титан-жінка має здатність зміцнювати свою шкіру до алмазної міцності, здатної розбивати леза з надтвердої сталі під час контакту;

9. Титан-перевізник – це чотирилапий титан, який володіє неймовірною швидкістю і витривалістю. Титан-перевізник має набагато більший рівень витривалості, ніж інші члени Дев'яти Титанів, що дозволяє власнику брати участь у тривалих місіях без потреби відпочинку. Його форма дозволяє йому носити таке озброєння, як бойова броня, мобільні кулеметні платформи та вантажні пакети для різноманітних тактик, включаючи розчищення окопів і довгострокові операції на території противника.

2.2.1 Структура Ельдії або острова Парадіз

Події перших трьох сезонів розгортаються на острові Парадіз, де проживають ельдійці, етнічна група, про яку згодом глядач дізнається, що вони є народом Імір і яких весь навколишній світ вважає дияволами. Історія ельдійців на острові має свій початок після Великої війни титанів, коли 145-ий король Ельдійської імперії, Карл Фріц, після розпаду імперії він перемістив багатьох ельдійців на острів Парадіз, де збудував Стіни, і використав силу Титана-засновника, щоб стерти спогади про зовнішній світ із людського середовища. Згодом він змінив своє прізвище з Фріца на Райс і став першим королем Стін і правителем людства всередині Стін.

Стіни є важливим структурним елементом на острові. Всього є три стіни:

1. Стіна Марія – найбільша за довжиною стіна, яка оточує інші дві стіни.
2. Стіна Роза – друга стіна.

3. Стіна Сіна або Шина – третя стіна, яка є найбільш безпечним місцем на острові.

Всі Стіни заввишки 50 метрів і їх неможливо зламати або перелізти простим титанам. Проте «розумні» титани можуть нанести шкоди цим Стінам.

Соціальні інституції

На острові Парадіз найбільш визначними інституціями є інституція армії, політики та релігії.

Інституція армії – це найголовніша інституція в структурі як Ельдії, так і Марлії. На Парадізі вже з першої серії глядачеві показуються військові та їх підрозділи і в чому їх суть.

На Парадізі існують чотири головних військових організацій: кадетський корпус, військова поліція, гарнізон та розвідкорпус.

Кадетський корпус – це військовий корпус, призначений для підготовки та навчання кадетів, щоб стати членами трьох основних військових організацій.

Військова поліція – це елітний загін, який знаходиться тільки в межах стіни Сіни. Він є найпрестижнішим військовим загоном завдяки своїй роботі, що дозволяє громадянам безпечно жити в межах внутрішньої стіни. Тому він має вищу владу над іншими військовими корпусами. Однак насправді це найбільш корумпований військовий сектор через відсутність нагляду порівняно з іншими військовими корпусами. Основною функцією цього загону є охорона короля та всіх осіб вищого класу, що проживають в районі Стохессу (місцева столиця). В цей загін можуть поступити лише ті кадети, які попадають в топ-10 найкращих випускників кадетського корпусу. Однак існують інші незаконні способи потрапити в сектор, такі як братання, фаворитизм тощо. Військова поліція складається з 2000 членів, яка ще безпосередньо командує 3000 солдатами додаткового персоналу з гарнізону. Це доводить їх загальну потенційну живу силу до 5000 солдатів. Їхні сили розподілені між великими округами, по 200 офіцерів на кожен округ.

Гарнізон є найбільшим з військових корпусів, який охороняє та підтримує порядок у стінах. Кількість гарнізону нараховує близька 30000 солдатів. Враховуючи смертність у розвідкорпусі та обмежений доступ до військової поліції, більшість солдатів приєднується до гарнізону. Оскільки вони часто мають тісний контакт як з титанами, так і з цивільними людьми, вони вміють виконувати різноманітні завдання, такі як обороні бої з титанами, використання гармат та рушниць, охорона, контроль натовпу.

Розвідкорпус – це корпус, який найбільш активно бере участь у прямих боях з Титанами, їх дослідженні, експансії людей і зовнішніх дослідженнях. Майже весь сюжет «Атаки титанів» побудований на тому, як головні герої вступають в цей корпус та борються з Титанами. Завдяки своїм постійним експедиціям і зустрічам з титанами члени розвідкорпусу є найбільш вправними у використанні пристрою просторового маневрування. Розвідкорпус це найменша гілка військових за чисельністю із загальною чисельністю близько 300 солдатів. Ця і без того обмежена кількість волонтерів стає все меншою через звичайні смерті та ганьбу навколо кількості загиблих, що відлякує кадетів від приєднання до корпусу. Проте у розвідкорпуса є перевага над іншими військовими організаціями, адже в розвідкорпусі є головний герой аніме, Ерен Йегер, який має силу двох з Дев'яти титанів.

Структура розвідкорпуса є ієрархічною та дотримується військового командування. На вершині ланцюга командування знаходиться командир розвідкорпусу, який відповідає за прийняття важливих рішень і керівництво організацією. Нижче командира стоять офіцери, які відповідають за керівництво загонами та прийняття тактичних рішень на полі бою. До цих офіцерів належать керівники загонів і керівники груп, які відповідають за групи солдатів, які виконують місії за стінами. Офіцери навчені приймати швидкі та точні рішення в ситуаціях високого тиску, а також наставляти та керувати своїми підлеглими. Самі солдати організовані в загони, кожен загін складається з восьми солдатів на чолі з командиром загону. Члени загону обираються на основі їхніх навичок і здібностей, і вони проходять суворе навчання, щоб стати компетентними

бійцями проти титанів. Кожному солдату призначено певну роль у своєму загоні, наприклад, «авангард», який очолює атаку в боях, або «ар'єргард», який забезпечує підтримку та резерв. Солдати повинні працювати разом і довіряти один одному, щоб виконати свої місії та вижити в умовах небезпеки. Крім того, скаути мають спеціалізовані підрозділи, такі як загін спеціальних операцій, члени якого підбираються командиром для виконання секретних місій, і корпус зв'язку, який відповідає за дальній зв'язок і передачу сигналів на полі бою.

Інституція армії, як зображена в аніме "Атака Титанів", пропонує вагому основу для виховання різних цінностей, які можуть мати значимість і в реальному світі. Ці цінності стимулюють глядачів задуматися над глибокими аспектами життя та показують, які якості є важливими в надзвичайних ситуаціях та в контексті військової організації.

По-перше, інституція армії в серії "Атака Титанів" наставляє на дисципліну як одну з найважливіших цінностей. Герої повинні дотримуватися строгих правил та підпорядковуватися ієрархії, щоб функціонувати як ефективна одиниця. Це вчить глядачів відповідальності, самоконтролю та усвідомлення важливості структурованості в групових ситуаціях.

По-друге, армійська інституція варта навчання цінності жертвності. Воїни в аніме демонструють велику відданість та готовність пожертвувати своїм життям, щоб захистити інших та виконати свою місію. Це надихає глядачів до роздумів про вищі цілі, справжню відвагу та поступове розширення рамок свого власного життя.

По-третє, інституція армії в серії підкреслює значущість солідарності. Герої діють як одна команда, підтримуючи один одного і взаємодіючи для досягнення спільної мети. Вони навчають глядачів цінити колективність, підтримку та співпрацю навіть у найскладніших обставинах. Це нагадує нам про необхідність спільної праці та взаємодії для досягнення успіху, а також про значимість підтримки та допомоги один одному в складних ситуаціях.

Крім того, інституція армії в аніме "Атака Титанів" спонукає до самовдосконалення та тренування. Герої постійно підвищують свої навички,

тренуються та працюють над своїм фізичним і психологічним станом, щоб стати сильними та готовими до викликів. Це надихає глядачів до впевненості у власних можливостях, розвитку власних навичок та здатності до самозростання.

Інституція політики в Ельдії – це королівський уряд, правляча система над людьми Стін. Основними функціями цієї інституції є управління політикою, економікою, армією та суспільством людства. Королівський уряд також зобов'язаний захищати цивільних осіб у стінах. Уряд - це монархія, а королівська сім'я, яка правила стінами останнє століття, - це сім'я Фріц. Однак до державного перевороту вони були маріонетками, тоді як справжня родина керувала нацією з тіні. Уряд контролюється військовослужбовцями, які замінюють усунених дворян від попередньої асамблеї. Незважаючи на роль істинної королеви Стін, вона є лише фігурою, натомість Стіни фактично стали військовою диктатурою.

У аніме "Атака Титанів", інституція політики виконує важливу роль, пропонуючи глядачам поглиблене розуміння різних цінностей, які пов'язані з політичним управлінням. Одна з головних цінностей, яку демонструє інституція політики в аніме, - це відповідальність перед народом. Політичні лідери мають велику відповідальність за долю своїх співгромадян і приймають важливі рішення, які впливають на життя тисяч людей. Це нагадує глядачам про важливість врахування інтересів та потреб народу при формуванні політичних стратегій та прийнятті рішень. Також інституція політики в аніме підкреслює важливість лідерства та лідерських якостей. Лідери повинні мати визначений взаємозв'язок зі своїм народом, збирати інформацію, приймати рішення та здійснювати дії, спрямовані на досягнення спільної мети. Це вчить глядачів до розуміння важливості лідерських якостей, включаючи сильний характер, відвагу та здатність до взяття на себе відповідальності.

Інституція релігії в Ельдії зображена в культі стінністів. Цей культ присвячений божеству Стін. Оскільки у ельдійців, які живуть на Парадізі, стерли пам'ять про їх минуле, вони не знали про те, як були створені ці стіни. Ці знання

мали тільки найвищі за ієрархією пастори і вони їх передавали з покоління в покоління. Народ вважав, що Стіни були створені богами та вони і є божеством. Тому й суть цієї релігії полягає в тому, щоб поклонятися Стінам та не давати іншим урядам та організаціям вносити якісь зміни до них та оскверняти їх.

Релігія широко поширена на Парадізі, багато персонажів висловлюють глибоку пошану та відданість Стінам як своїм захисникам і рятівникам. Однак релігія Стін також служить інструментом контролю для тих, хто має владу в стінах. Уряд використовує релігію, щоб підтримувати свою владу, а правлячий клас представляє себе обраним Стінами, щоб керувати та захищати людей. Крім того, тих, хто ставить під сумнів релігію чи політику уряду, часто вважають еретиками й карають відповідно.

Інституція релігії в аніме "Атака Титанів" передає ряд цінностей, які є важливими не лише у релігійному контексті, але й у загальнолюдському житті. Ці цінності включають віру, милосердя, взаєморозуміння та примирення. Вивчення та роздуми над цими цінностями, які пропагує аніме "Атака Титанів", можуть надихати глядачів до розвитку своєї внутрішньої моральності, толерантності та взаємоповаги в стосунках з іншими людьми незалежно від релігійних переконань.

Табл. 2.1

Соціальні інституції Ельдії

Інституція	Соціальна потреба	Організації з яких складається інституція
Армія	Охорона короля та населення Парадізу, підтримання порядку в Стінах, дослідження та відновлення людської території від ушкоджень Титанів	Кадетський корпус, Військова поліція, Гарнізон, Розвідкорпус

Продовження таблиці

Політика	Управління політикою, економікою, армією та суспільством людства	Королівський уряд
Релігія	Формування вірування суспільства, контроль суспільства	Порядок стіни

Соціальні класи, статуси, маргінали та девіантність

У «Атаці Титана» соціальні класи зображені як важливий аспект побудови світу з чіткими відмінностями між різними рівнями суспільства. На вершині соціальної ієрархії знаходяться правлячі класи, що складаються з королівської сім'ї та дворянства. Вони володіють найбільшою владою та багатством у суспільстві та живуть у розкішних та добре захищених районах, таких як королівський палац і внутрішня стіна.

Нижче правлячих класів знаходяться заможні купці, які мають доступ до ресурсів і багатства, але все ще підпорядковуються дворянству. Вони живуть у заможніших районах міст і насолоджуються певним рівнем комфорту та розкоші. Навпаки, більшість населення, включаючи простолюдинів і селян, проживає в найвіддаленіших районах і часто бореться за виживання. Вони зображені такими, що живуть у злиднях, з обмеженим доступом до їжі, охорони здоров'я та освіти.

Соціально-класовий поділ також відображається у військовій ієрархії, коли вищі офіцери походять із більш привілейованих верств населення. Військовослужбовці, які походять з бідніших верств населення, часто переходять на нижчі посади і мають менше можливостей для просування по службі. Теми соціального класу та нерівності далі досліджуються в аніме через зображення розвідкорпусу, який складається з солдатів, які готові ризикувати своїм життям, щоб досліджувати Стіни та битися з Титанами. Багато з цих солдатів походять із

бідніших сімей і приєдналися до розвідкорпусу, щоб покращити своє життя та змінити свій соціальний статус на вищий.

З іншого боку, військові є найбільш шанованою групою в суспільстві. Солдати в армії сприймаються як герої та мають доступ до ресурсів і можливостей, які недоступні для населення. Їм надається високоякісна підготовка та обладнання, а їхня роль у захисті стін розглядається як вирішальна для виживання людства. У цьому контексті соціальний статус і роль особи мають вирішальне значення для формування її особистості та можливостей. Наприклад, головні герої Ерен і Мікаса, які походять із бідного середовища, спочатку обмежені своїм соціальним статусом і браком ресурсів. Їхні мрії приєднатися до армії та досягти величі часто заважають викликам, з якими вони стикаються через свій нижчий соціальний статус. З іншого боку, такі персонажі, як Леві та Ервін, які походять із нижчих класів, але зуміли піднятися до лав військових, є прикладами соціальної мобільності та можливості вийти за межі свого соціального статусу за походженням.

В «Атаці Титанів» суспільство зображується як світ з чіткою та жорсткою класовою ієрархією, де доступ до ресурсів і можливостей обмежений для представників нижчих класів. Аніме також демонструє вплив цієї нерівності на окремих людей і суспільство в цілому, висвітлюючи труднощі та несправедливість, з якими стикаються ті, хто живе в бідності, і те, як класовий поділ може формувати та впливати на життя людини.

У світі «Атаки Титанів» концепція маргіналізації виходить за межі простого ставлення до певних груп у Стінах. Підземне місто є прикладом того, як маргіналізовані групи можуть існувати навіть у вже ізольованому та пригнобленому суспільстві. Підземне місто — це велика мережа тунелів і камер, розташованих під головним містом, у якому проживає значна частина населення. Ті, хто живуть у підземному місті, здебільшого бідні та змушені жити в тісноті та антисанітарії, тобто маргіналізовані групи. Як було вже зазначено, маргіналами називають людей, які мають обмежений доступ до ресурсів, можливостей та влади та є виключеними з суспільства. Територія погано

освітлена, а доступ до чистої води та їжі обмежений, що робить її складною для виживання.

Підземне місто – це найбідніша територія за Стінами. Людей, які живуть у підземному місті, часто вважають громадянами другого сорту, які не мають надії коли-небудь покинути своє підземне існування. Вони виключені з решти суспільства, а умови життя ускладнюють їм підйом по соціальних сходах. Крім того, мешканці підземного міста вважаються потенційною загрозою, вони вдаються до девіантної поведінки та порушують норми. Існують суворі правила та санкції, щоб не дозволяти їм залишати відведену територію.

Загалом зображення підземного міста в «Атаці Титанів» ілюструє, як маргіналізація може існувати у суспільстві, де більшість населення вже є пригнобленим. Мешканці підземного міста ізольовані та відсторонені, тому їм важко покращити умови життя чи втекти від ситуації. Зображення маргіналізації в історії служить нагадуванням про виклики, з якими стикаються багато маргіналізованих груп у нашому світі.

Девіація в аніме проявляється не тільки в свідомому порушенні певних законів та моральних кодексів, але і в несвідомому відхиленні від норм. У "Атаці Титанів" сім'я Акерманів - це могутня та таємнича група воїнів з унікальними здібностями. Їх часто називають девіантами через їхню незвичайну фізіологію та зв'язок з ельдійським народом. Акермани володіють неймовірними фізичними здібностями, такими як надлюдська сила, швидкість і рефлексивність. Вони також дуже стійкі до маніпулювання силами Титана-Засновника, що робить їх несприйнятливими до ефектів стирання пам'яті Елдіан. З'ясовується, що здібності сім'ї Акерман є результатом генетичного експерименту, проведеного Ельдійською імперією. Акермани були створені як каста підвладних воїнів для захисту королівської сім'ї, а їх вірність була пов'язана обітницею покори. Однак експеримент не був цілком вдалим, і унікальні здібності Акерманів також призвели до того, що правителі Елдіа сприйняли їх як загрозу. У результаті на Акерманців полювали та переслідували, в наслідку чого їх рід майже зник.

Незважаючи на їхні неймовірні здібності, інші персонажі аніме часто сприймають Акерманів із підозрою та страхом. Їхній статус девіантів робить їх об'єктами дискримінації та переслідувань, а деякі персонажі вважають, що вони становлять небезпеку для людства. Акермани зображені як складні та суперечливі персонажі, які борються зі своєю вірністю королівській сім'ї та бажанням свободи та автономії. Деякі, наприклад Леві Акерман, вирішують використовувати свої здібності для захисту людства та боротьби з титанами. Навпаки, інші, наприклад Кенні Акерман, використовують свої здібності для власної особистої вигоди. Такий приписний статус часто призводить до рольової напруги у персонажів. Загалом статус Акерманів як девіантів у «Атаці Титана» підкреслює страх і дискримінацію, які можуть виникнути, коли люди володіють унікальними здібностями, які відрізняють їх від норми. Він також досліджує складні відносини між владою, вірністю та свободою волі у світі, де панує загроза титанів.

Етнічна стратифікація

Етнічна стратифікація та ксенофобія є визначними темами в "Атаці Титанів". Одним із головних прикладів етнічної стратифікації в аніме є відмінність між елдійцями та марлійцями. Елдійці — це етнічна спільнота, що є меншиною в суспільстві аніме. Вони мають здатність перетворюватися на титанів, і їх часто зображують пригнобленими та маргіналізованими в суспільстві, зображеному в аніме. Вони піддаються дискримінації та жорстокому поводженню, і часто на них інші персонажі дивляться з підозрою та страхом. До того ж, аніме висвітлює, як концепція етнічної приналежності використовується як інструмент для виправдання дискримінації та пригнічення. Марлійці дивляться на елдійців з підозрою та ненавистю, які систематично гнобили їх протягом багатьох поколінь. Ця ксенофобія є результатом пропаганди, яку уряд Марлії поширив щодо елдійців, зображуючи їх дияволами та монстрами, які є загрозою для миру та стабільності суспільства. Марлійці використовують цю

пропаганду, щоб виправдати погане поведження та упередження щодо них. Вони зображують елдіців за своєю суттю злими та небезпечними, що полегшує їм виправдання свого гноблення.

Також в аніме демонструється складна природа ідентичності та приналежності у світі, де раса та національність часто використовуються для виправдання дискримінації та насильства. Такі персонажі, як Райнер і Бертольдт, борються зі своєю лояльністю до власного народу та своїми стосунками з людьми, які не належать до їх групи, підкреслюючи складність лояльності та ідентичності у світі, де процвітає ксенофобія.

Підсумовуючи, «Атака Титанів» зображує небезпеки та наслідки ксенофобії та дискримінації щодо інших. Аніме висвітлює, як ця ієрархія призводить до дискримінації, маргіналізації та пригнічення, і як концепція етнічної приналежності використовується для виправдання такої практики. Аніме також підкреслює важливість розуміння та прийняття по відношенню до людей з різним походженням і культурою, а також потенціал конфліктів і насильства, які можуть виникнути через страх і упередження.

Соціальна та етнічна стратифікація, представлена в аніме "Атака Титанів", викликає глибокі роздуми щодо цінностей, справедливості та взаємин між різними соціальними та етнічними групами. Аніме зображує нерівність, дискримінацію та криваві конфлікти, що спонукає глядачів до аналізу цих понять і розуміння їх впливу на суспільство та індивідуальний розвиток.

По-перше, соціальна та етнічна стратифікація, представлена в аніме, нагадує глядачам про важливість справедливості та рівноправності. У світі "Атаки Титанів" існує поділ на соціальні класи, де вищі верстви насолоджуються перевагами, а нижчі шари суспільства стикаються з обмеженнями та дискримінацією. Це примушує глядачів задуматися про важливість творення справедливого суспільства, де всі люди мають рівні можливості та доступ до ресурсів.

По-друге, соціальна та етнічна стратифікація в аніме підкреслює значення співчуття та емпатії. Глядачам демонструється, як наслідки нерівності та

дискримінації впливають на життя індивідів та груп. Це стимулює роздуми про потребу підтримки та захисту уразливих груп, про усвідомлення їхніх потреб і страждань. Глядачі можуть вчитися бути більш толерантними та співчутливими, враховувати різноманітність та боротися з дискримінацією у всіх її проявах та працювати над створенням рівних умов для всіх людей незалежно від їхнього походження чи соціального статусу.

По-третє, соціальна та етнічна стратифікація в аніме "Атака Титанів" заохочує глядачів до рефлексії над власними упередженнями та стереотипами. Аніме демонструє, як стереотипи та упередження щодо певних груп можуть призводити до несправедного ставлення та ворожості. Це закликає глядачів замислитися про важливість прийняття людей на основі їхньої особистості та характеру, а не на підставі попередніх уявлень чи упереджень.

2.2.2 Структура Марлії

Марлія – це країна «за морем», в якій проживають дві етнічні спільноти: марлійці та ельдійці. Ельдійці є стигматизованою групою в Марлії, адже протягом століть до ельдійців ставилися і продовжують ставитися як до диявольських виродків, що свідчить про ксенофобію зі сторони марлійців до ельдійців. Маючи стійкі упередження, влада Марлії за допомогою пропаганди та викривлення історії сегрегує ельдійців від марлійців і переселяє їх в гетто. З цього гетто виходить можна тільки за дозволом. Якщо вийти без дозволу, на індивіда будуть накладені санкції. Так ми можемо побачити це в 19 серії 3 сезону, де батько Ерена, Гріша Йегер, будучи тоді дитиною, вийшов зі своєю сестрою Фей без дозволу за межі гетто, щоб подивитися на дирижабль поблизу. Два марлійських офіцери помітили дітей та як покарання побили Грішу, а Фей забрали під приводом, що її відведуть додому. Згодом ми дізнаємося, що Фей була також покарана, проте більш жорстоко – її тіло було пошматоване собаками та офіцери скинули її в ріку, проте сім'я Йегерів доповіли, що знайшли її вже такою в річці. Від того моменту Гріша Йегер втратив довіру та повагу до Марлії.

Коли він виріс, він знайшов однодумців ельдійців, які називали себе реставраторами. Вони були радикальною утилітарною організацією, яка мала на меті знищити Марлію за допомогою Титана-засновника та відновити Ельдію як світову державу. Реставратори не мали успіху в своїх діях і їх було викрито та покарано: кожному з реставраторів вкололи спинномозкову рідину та перетворили на титанів і відправили їх в напрямку Стін для того, щоб вони нищили ельдійців на острові.

Соціальні інституції

Інституція армії в Марлії має своє відтворення у вигляді об'єднаних збройних сил Марлії, які складаються переважно з армії Марлії та флоту Марлії. Воїни — спеціальний підрозділ збройних сил Марлії. Його члени — народ Імір під контролем Марлії, яким надається влада перетворюватися на одного з Дев'яти Титанів. Їхня головна мета — захопити Титана-засновника, якого вони називають «Координата», і доставити його до Марлії. Армія Марлії в своїх військах має таких титанів, як Броньований титан, Колосальний титан, Титан-жінка, Звіроподібний титан, Титан-щелепи та Титан-перевізник.

Армія відіграє вирішальну роль у формуванні та підтримці динаміки влади в суспільстві, і вона служить інструментом для правлячого класу для контролю над населенням. Одним із способів функціонування армії як соціальної інституції в Марлії є її ієрархічна структура. Військові мають різні звання та посади, кожна з яких має певні обов'язки та відповідальність. Чим вищий ранг, тим більшою владою та авторитетом володіє людина. Ця ієрархія використовується для підтримки контролю та дисципліни в армії та є важливим механізмом забезпечення соціального порядку. Також, армія відповідає за захист і захист суспільства, що робить її важливою соціальною інституцією. Армія служить засобом підтримки статус-кво та захисту інтересів правлячого класу. Військові Марлії зображуються як високоорганізовані та ефективні, і показано, що вони є значним джерелом влади та авторитету в суспільстві.

Крім того, армія служить для людей способом досягнення соціальної мобільності в Марлі. Вступ до армії розглядається як спосіб для осіб з нижчих класів покращити свій соціальний статус і отримати доступ до ресурсів і можливостей. Однак військові в Марлії також є джерелом гноблення та дискримінації. Військові використовуються для виправдання поганого поведіння та дискримінації елдіців, яких часто використовують як знаряддя у військових операціях і ставляться до них як до громадян другого сорту в суспільстві.

Табл. 2.2

Соціальні інституції Марлії

Інституція	Соціальна потреба	Організації з яких складається інституція
Армія	Охорона населення, захоплення інших територій та держав, управління державою	Марлійське військо, воїни

Отже, результати дослідження показали, що соціальна структура світу «Атаки Титанів» є складною і деталізованою. Головним елементом цієї структури є соціальні статуси, які визначаються народженням та приналежністю до різних класів. Ці соціальні статуси впливають на ролі, які відводяться людям в цьому світі, включаючи солдатів, політиків, мешканців міста та інших. Основними інституціями, що існують у світі «Атаки Титанів», є армія, політика та релігія. Ці інституції виконують важливу роль у підтриманні та регулюванні соціальної структури, а також формують і змінюють соціальні норми і цінності. Одним з головних аспектів соціальної структури світу «Атаки Титанів» є соціальна та етнічна стратифікація. Ця стратифікація виявляється в розрізненому доступі до ресурсів, влади та привілеїв для різних соціальних груп. В аніме показано, як ця стратифікація може призводити до нерівності та конфліктів у суспільстві, а також до появи дискримінації та соціальної несправедливості.

Загалом, «Атака Титанів» пропагує цінності і норми, над якими варто задуматися. На перший погляд, аніме підкреслює важливість єдності, справедливості, вірності і жертвності, що є позитивними цінностями. Воно показує, як спільна праця та об'єднання можуть привести до досягнення мети і подолання ворога. Однак, аніме також закликає до роздумів щодо неоднозначних аспектів соціальної структури, які вона відображає. Увічнення соціального розшарування та дискримінації в серії є суттєвими проблемами. Це нагадує нам про важливість боротьби з нерівністю та виявленням справедливості у всіх сферах життя.

ВИСНОВКИ

Соціальна структура – це важливе поняття, яке досліджувалось багатьма видатними соціологами, як Дюркгейм, Гідденс та Штомпка. Соціальна структура відіграє вирішальну роль у формуванні людських суспільств і формування індивідуальної поведінки, переконань і цінностей. Крім того, соціальна структура впливає на розподіл влади, ресурсів і можливостей у суспільстві, що, у свою чергу, впливає на соціальні та економічні результати, такі як нерівність доходів і соціальна мобільність. Це також впливає на те, як люди сприймають і інтерпретують свій досвід, формує їхню ідентичність і почуття приналежності. Розуміння соціальної структури має вирішальне значення як для науковців, оскільки це може допомогти їм визначити та вирішити соціальні проблеми та нерівність, а також розробити політику, яка сприятиме соціальній єдності та рівності. Таким чином, соціальна структура залишається важливою сферою дослідження для соціологів і критичною лінзою, через яку ми можемо зрозуміти складність людських суспільств.

Елементи соціальної структури є фундаментальними будівельними блоками суспільства, які формують взаємодію, поведінку та переконання індивідів у певній спільноті. Ці елементи включають соціальні інститути, ролі, статуси та групи, які разом створюють систему соціальної організації, яка надає сенс і структуру життю людей. Соціальні інститути, такі як сім'я, релігія та освіта, забезпечують людей нормами, цінностями та очікуваннями, які спрямовують їх поведінку та формують їхню ідентичність. Ролі та статуси забезпечують людям відчуття мети та напрямку, а також визначають їхні стосунки з іншими в суспільстві. Групи пропонують людям відчуття причетності та надають можливості для соціалізації та взаємодії.

Аніме стало глобальним культурним феноменом, і його вплив на суспільство, зокрема на цінності та норми його глядачів, не можна ігнорувати. Тому важливо проводити дослідження аніме з соціологічної точки зору, щоб глибше зрозуміти його вплив на суспільство. Аніме також може мати значний

вплив на цінності та норми своїх глядачів, особливо молодих людей, які все ще формують свій світогляд. Дослідження можуть допомогти нам зрозуміти, як аніме впливає на переконання, ставлення та поведінку своїх глядачів, і чи є цей вплив позитивним чи негативним. Дослідження ціннісно-нормативної системи в аніме є важливим з кількох причин. По-перше, це дозволяє нам краще зрозуміти взаємозв'язок між культурою та суспільством і те, як вони формують одне одного. По-друге, це дає розуміння того, як ЗМІ та медіа відображають і зміцнюють соціальні цінності та норми. Нарешті, це може стати основою для зусиль, спрямованих на створення більш інклюзивних і різноманітних спільнот, розуміючи цінності та норми, які зображені в аніме, і те, як вони стосуються суспільства в цілому.

У результаті проведеного дослідження було виявлено те, як соціальна структура та її елементи відіграють вирішальну роль у формуванні людських суспільств, і аніме «Атака Титанів» є прикладом того, як етнічну стратифікацію можна використовувати для ілюстрації цієї концепції. Шоу зображує суспільство, в якому людей поділяють на категорії на основі їх етнічної приналежності, причому чистокровні поміщаються на вершину соціальної ієрархії, а змішані опускаються на нижчі посади. Це зображення підкреслює важливість соціальних інститутів, ролей, статусів і груп у формуванні соціальних ієрархій і нерівності.

Основними структурними елементами в «Атаці Титанів» є соціальні інституції, такі як армія, політика та релігія, та також ієрархічне розшарування наявних елементів. Армія зображується як засіб захисту від зовнішніх загроз, коли солдати жертвують життям, щоб захистити свій народ. Політика зображується як механізм влади та контролю, коли ті, хто займає владу, використовують свою владу для підтримки існуючого соціального порядку. Релігія зображується культурою Стін, який відіграє важливу роль у формуванні переконань і цінностей людей, забезпечуючи відчуття спільності та приналежності.

Соціальна та етнічна стратифікації також є значними елементами світу «Атаки Титанів». Аніме зображує суспільство, де люди поділяються на категорії на основі їхньої етнічної приналежності, де елдійці є групою меншин, яка стикається з дискримінацією та гнобленням. Елдійці вважаються девіантами та відсторонені від суспільства через їхній зв'язок із Титанами. Вони часто зазнають ксенофобських настроїв і політики, що призводить до їх маргіналізації та поганого поводження. Дискримінація та маргіналізація елдійців очевидні як на Парадізі, так і в Марлії. В Марлії на елдійців дивляться як на загрозу й тримають їх в гетто. Їм заборонено обіймати владні посади, їхні права обмежені. Також у Марлії елдійці використовуються як пішаки на війні та живуть у суворих умовах. Марлійці вважають елдійців неповноцінними і ставляться до них як до громадян другого сорту.

У результаті проведеного дослідження були виявлені такі цінності та норми, яким «Атака Титанів» може навчити шанувальників, як жертвність, солідарність, самовдосконалення, відповідальність, лідерство, милосердя, справедливість, співчуття.. По-перше, аніме підкреслює важливість єдності, оскільки персонажі працюють разом, щоб боротися зі спільним ворогом. По-друге, справедливість є постійною темою, коли персонажі борються за те, що вони вважають правильним і справедливим. Також підкреслюється вірність і жертвність, оскільки персонажі демонструють свою непохитну відданість своїй справі та готові жертвувати заради неї. В аніме також розглядається проблема толерантності, оскільки персонажі з різного походження збираються разом і вчаться працювати разом, незважаючи на свої відмінності. Однак це також підкреслює збереження соціального розшарування та дискримінації, оскільки до деяких персонажів ставляться по-різному залежно від їх соціального статусу чи етнічності. Підсумовуючи, «Атака Титанів» навчає своїх шанувальників, як важливо працювати разом для досягнення спільної мети, боротися за справедливість і рівність, а також бути відданим і жертвувати заради загального блага. Однак воно також визнає складні суспільні проблеми, які можуть виникнути, і потребу в толерантності та розумінні для їх подолання.

ДЖЕРЕЛА

- Гидденс Э. (2003). Устроение общества: Очерк теории структуризации. – М., – С. 58-73.
- Гуменюк Л. (2019). Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1. – Львів: ЛьВДУВС. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/1>
- Ковтун, О. С., & Баранова, С. С. (2016). Специфіка аналізу візуальної інформації в дослідженнях соціальної комунікації. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету Україна*, (12), 82-85.
- Костенко, Н., & Іванов, В. (2003). Досвід контент-аналізу: моделі та практики: монографія. К.: *Центр вільної преси*.
- Масионис, Д. (2004). *Соціологія*. Питер.
- Мертон, Р. (2006). Соціальна теорія і соціальна структура.
- Паніотто В.І. (2003) Динаміка ксенофобії в Україні, 1994-2002 // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - № 3.
- Сорокин П. (1992). Человек. Цивилизация. Общество. - М.: Политиздат. - С. 373-404.
- Стиркіна, Ю. С. (2022). Позитивний та негативний вплив мистецтва японської анімації на формування особистості у дитячому та підлітковому віці. *Редколегія*, 40.
- Фролов, С. С. (2010). Соціальні інститути в сучасному суспільстві. *Соціологія влади*, (3), 25-35.
- Штомпка П. (2001). Поняття соціальної структури: спроба обобщення // Соціологічні дослідження. - № 9. С. 3-13.
- Ядранський Д. (2009). Соціальна норма, її сутність, різновиди норм. *Грані: Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. Дніпропетровськ: Дніпропетровський нац. ун-т, Центр соці.-політ.досліджень, №6. С. 122-126.

- Яковлєв, М. (2011). Техніки та алгоритми аналізу візуального матеріалу: розмежування якісних і кількісних підходів. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3569>
- Durkheim, E. (1973). *Emile Durkheim on morality and society*. University of Chicago Press.
- Fennell, D., Liberato, A. S. Q., Hayden, B., & Fujino, Y. (2013). Consuming Anime. *Television & New Media*, 14(5), 440–456. <https://doi-org.myaccess.library.utoronto.ca/10.1177/1527476412436986>
- Forman, J., & Damschroder, L. (2007). Qualitative content analysis. In *Empirical methods for bioethics: A primer* (Vol. 11, pp. 39-62). Emerald Group Publishing Limited.
- Galbraith, P. W., & Lamarre, T. (2010). Otakuology: A dialogue. *Mechademia*, 5, 360-374.
- Giddens A., Sutton P. (2014). Status; Bureacracy; Organization // Essential Concepts in Sociology. - P. 68-71, 83-86, 113-116.
- Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences: International differences in work-related values* (Vol. 5). sage.
- IMDb.com. (n.d.). *With Shingeki no Kyojin*. IMDb. Retrieved April 13, 2023, from https://www.imdb.com/search/title/?series=tt2560140&view=simple&count=250&sort=user_rating%2Cdesc&ref_=tt_eps_rhs_sm
- Merton, R. K. (1938). Social structure and anomie. *American sociological review*, 3(5), 672-682.
- Mullen, A. (2022, January 28). 'attack on Titan' was the most in-demand TV show and anime of 2021, according to Parrot Analytics. Showbiz Cheat Sheet. Retrieved April 13, 2023, from <https://www.cheatsheet.com/entertainment/attack-on-titan-anime-in-demand-tv-show-2021.html/>
- Stonequist, E. V. (1935). The problem of the Marginal man. *American Journal of Sociology*, 41(1), 1–12. <https://doi.org/10.1086/217001>
- Thome, H. (2015). Values, sociology of. *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*, 25(2), 47-53.